

ՄԵՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱԿՏՈՒՄԻՆԸ

Posted on December 23, 2013 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Յարուբ Տեր Դաւիթեան, Լոս Անճելըս, Դեկտեմբեր 2013

Գրասեղանիս վրայ են Պէյրուքի «Արարատ» օրաթերթի Յուլիս 22 եւ 23, 1977 թիւերը: Առաջինին մէջ հրատարակուած է Եղեռնի 60-ամեակին առթիւ Մայիս 24, 1975ին գրած բաց նամակս՝ «Հայ Երիտասարդին Խօսքը Իրմէ Տարեցներուն», իսկ երկրորդին մէջ՝ խորհրդածութիւններու շարունակութիւնը, Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի եւ իմ Սեուտական Արաբիա կեցութեանս լոյսին տակ:

Փետրուար 1975ին պատուոյ յիշատակութեամբ վկայուած էի Հայկազեան համալսարանի պատմագիտութեան ճիւղէն, բայց պարագաներու բերմամբ, փոխանակ շարունակելու մասնագիտութիւնս, մտած էի ապահովագրական ասպարէզին մէջ: Վերեւ նշուած խօսքիս մէջ կ'ընդգծէի, որ բաւարար չէ յայտարարել թէ երիտասարդութիւնը ազգի մը յոյսն ու ապագան է, այլ պէտք է ծրագրաւորուած ձեւով հետամուտ ըլլալ ԳԻՏԱԿԻՑ երիտասարդութեան մը պատրաստութեան: Հետեւաբար կ'առաջարկէի միասնական ջանքերով հովանաւորումը համալսարանական բարձրագոյն ուսման հետամուտ երիտասարդներու, պատմագիտութեան, քաղաքականութեան եւ տնտեսագիտութեան մարզերու մէջ, որոնք իրենց մասնագիտութիւնները պիտի ի սպաս դնէին մեր մօտիկ անցեալի պատմութեան «մուր էջեր»ու լուսաբանման, մեզ տարանջատող տարակարծութիւններու հարթման եւ մեր ընդհանուր իրավիճակի բարելաւման: «Երբ այս խումբ մը երիտասարդները միատեղ յառաջ տանին իրենց զարգացումը, միշտ անմիջական կապի մէջ մնալով իրարու հետ ու քննարկելով իրենց ստացած գիտելիքները, վստահաբար անոնց քննական միտքը պիտի յաջողի լուծել մեծ մասը այն տարակարծութիւններուն, որոնցմէ կը տառապի սփիւռքը եւ որոնք արգելք կ'ըլլան անոր արդիւնաւոր գործունեութեան»:

Յարուբ Տեր Դաւիթեան, Լոս Անճելըս, Դեկտեմբեր 2013

Գրասեղանիս վրայ են Պէյրուքի «Արարատ» օրաթերթի Յուլիս 22 եւ 23, 1977 թիւերը: Առաջինին մէջ հրատարակուած է Եղեռնի 60-ամեակին առթիւ Մայիս 24, 1975ին գրած բաց նամակս՝ «Հայ Երիտասարդին Խօսքը Իրմէ Տարեցներուն», իսկ երկրորդին մէջ՝ խորհրդածութիւններու շարունակութիւնը, Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի եւ իմ Սեուտական Արաբիա կեցութեանս լոյսին տակ:

Փետրուար 1975ին պատուոյ յիշատակութեամբ վկայուած էի Հայկազեան համալսարանի պատմագիտութեան ճիւղէն, բայց պարագաներու բերմամբ, փոխանակ շարունակելու մասնագիտութիւնս, մտած էի ապահովագրական ասպարէզին մէջ: Վերեւ նշուած խօսքիս մէջ կ'ընդգծէի, որ բաւարար չէ յայտարարել թէ երիտասարդութիւնը ազգի մը յոյսն ու ապագան է, այլ պէտք է ծրագրաւորուած ձեւով հետամուտ ըլլալ ԳԻՏԱԿԻՑ երիտասարդութեան մը պատրաստութեան: Հետեւաբար կ'առաջարկէի միասնական ջանքերով հովանաւորումը համալսարանական բարձրագոյն ուսման հետամուտ երիտասարդներու, պատմագիտութեան, քաղաքականութեան եւ տնտեսագիտութեան մարզերու մէջ, որոնք իրենց մասնագիտութիւնները պիտի ի սպաս դնէին մեր մօտիկ անցեալի պատմութեան «մուր էջեր»ու լուսաբանման, մեզ տարանջատող տարակարծութիւններու հարթման եւ մեր ընդհանուր իրավիճակի բարելաւման:

«Երբ այս խումբ մը երիտասարդները միատեղ յառաջ տանին իրենց զարգացումը, միշտ անմիջական կապի մեջ մնալով իրարու հետ ու քննարկելով իրենց ստացած գիտելիքները, վստահաբար անոնց քննական միտքը պիտի յաջողի լուծել մեծ մասը այն տարակարծութիւններուն, որոնցմէ կը տառապի սփիւռքը եւ որոնք արգելք կ'ըլլան անոր արդիւնաւոր գործունեութեան»:

Հաստատելով, որ երբ «երիտասարդութիւնը իր ձեռքին մէջ չունի իր դատին ճշմարիտ թղթածրարը, ապա անոր կատարած դերը կը մնայ հարցական ու կախեալ», հարց կու տայի թէ «ի՞նչպէս կ'ուզէք որ ան կարենայ հետապնդել դատ մը, որ յստակ չէ իրեն: Այո, ի՞նչպէս կ'ուզէք որ զայն հետապնդէ՝ դպրոցներու մէջ դասաւանդուող ԽԵՂԸ հայոց պատմութիւնն՝ թէ կազմակերպութիւններու մէջ տրուած հատուածական պատմութիւններով»: Յաւալի գտնելով այդ իրավիճակը, որ մուրի մէջ կը պահէ երիտասարդութիւնը եւ արգելք կը հանդիսանայ յստակ ապագայի մը ծրագրաւորման, կը շեշտէի, որ «պէտք է յստականայ այս դատը հայ ազգի բոլոր տարիքի անհատներուն համար, ոմանց վիրաւորելու գնով, որմէ միակ շահողը պիտի ըլլայ հայ ազգը, որպէս ՄԵԿ ԱՄԲՈՂՁՈՒԹԻՒՆ»:

Հատուածային մտածելակերպը դատապարտելի ու քննդիչ գտնելով, անհրաժեշտ կը նկատէի նոր մտածելակերպի ներմուծումը ժողովրդային խաւերու մէջ: Մեր ժողովուրդի ապագան ակելի բարուրդ արձնելու մտահոգութիւնէն մեկնած, անհրաժեշտ կը գտնէի անմիջական գործնական քայլերու դիմումը, հարց տալով «արդե՞ք լիբանանեան աղետ մը պէտք էր որպէս զի սթափեցնէ մեզ, որ ակելի գործնական ըլլանք: Յամենայնդէպս անհրաժեշտ է անմիջապէս գործի անցնիլ: Գործ մը, որ պէտք է հիմնապէս տարբերի անցեալի գործերէն: Հայապահպանում քարոզելով մենք տեղ չենք հասնիր: Ատիկա ներկայի պայմանները նկատի առած, կաթիլ առ կաթիլ մահանալ է: Գործ է հարկաւոր եւ այդ գործին մէկ օրինակը տալ ջանացիւք մենք այս յօդուածով: Մեզմէ ամեն մէկուն պարտականութիւնը պէտք է ըլլայ հանդէս գալ գործնական առաջարկներով, որպէս զի ամենակարճ միջոցին կազմենք մեր յառաջիկայ գործունեութեան բլանը ու անցնիւք գործի»:

Շեշտելով, որ «ապագան ԳԻՏԱԿԻՑ երիտասարդութեան է որ կը պատկանի», կարելոր կը համարէի որ երիտասարդութիւնը ունենայ «ազատութիւնը ըսելու իր խօսքը, անկեղծ ու անպարուրուած: Ազատութիւնը, այդ խօսքը գործի վերածելու եւ ազատութիւնը, յանգելու այնպիսի աստիճանի մը, ուր իր միտքը, հոգին ու խիղճը հանգիստ ըլլան հայրենիքին իսկական ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալու զգացումով: Կ'ուզէ՞ք որ երիտասարդութիւնը տայ իրմէ ակնկալուածը, ուրեմն օգնեցէք պատրաստութեանը անաղարտ երիտասարդութեան մը ու ապա հաշիւ պահանջեցէք անոնցմէ»:

Գրեթէ քառասուն տարիներ անցած են մեր «Հայ երիտասարդին խօսքը Իրմէ Տարեցներուն» յօդուածին վրայէն: Հիմա «տարեցն» է, որ կարդալով «երիտասարդին» խօսքը, հարց կու տայ ինքն իրեն. ի՞նչ պատասխան կրնամ տալ այսօրուան երիտասարդին, եթէ նոյն խօսքով դիմէ ինծի: Արդեօք բաւարար աշխատանք կը տանի՞մ գիտակից ու անաղարտ երիտասարդութեան մը պատրաստութեան համար: Ի՞նչ հաշուետուութիւն կրնամ տալ այսօրուան երիտասարդին, եթէ ան ալ երէկ «երիտասարդին» նման, իր տարեցներուն վերիշեցնէ Չօր. Անդրանիկի պատգամը՝ «աշխատեցէք որ ապագայ սերունդին ու ապագայ պատմութեան լաւ բան տաք եւ ոչ թէ անէծք»:

Ի՞նչ առաքելություն վերապահուած է մեր սերունդին: Սերունդ մը, որ կը կամրջէ եղեռնի ու տեղահանութեան բովէն անցած մեր հայրերու սերունդը եւ համաշխարհայնացման արհաւիրքի կլանման ենթակայ մեր զաւակներու սերունդը: Ի՞նչ է մեր սերունդի պատասխանատուութիւնը: Ի՞նչ հզօրութեան աստիճանի օղակով պիտի կապուինք Հայկ Նահապետէն մինչեւ մեզի հասած սերունդներու շղթային, որպէս զի ապահովենք այդ շղթայի շարունակութիւնը նորանոր օղակներու շարակապութեամբ: Ի՞նչ արժէքներ, ի՞նչ լաւ բան պիտի տանք գալիք սերունդներուն ու պատմութեան:

Մեր համեստ կարծիքով, բայց հաստատ համոզումով, ամէն մէկ անհատ ու հետեւաբար ամէն մէկ սերունդ պետք է փնտռէ, գտնէ ու նուիրուի այնպիսի իտեալներու, որոնք կ'իմաստաւորեն իր գոյութիւնը եւ կ'արժեւորեն իր կեանքը այս աշխարհի վրայ: Այլ խօսքով՝ ամէն մէկ սերունդ պետք է մշակէ իր առաքելութիւնը, բերէ իր նպաստը զինք նախորդած սերունդներէն ստացած ավանդի հարստացման եւ ունենայ պատասխանատուութեան գիտակցութիւնը այդ ամէնը փոխանցելու յաջորդող սերունդներուն: Այս կը նշանակէ, որ ամէն մէկ սերունդ չի կրնար եսակեդրոն ըլլալ, այլ պետք է գիտակցի, որ ինք մէկ մասնիկն է այն ազգին, որ զինք ծնած է ու պարտք զգայ իր նպաստը բերելու ընդհանուրի, ազգի յառաջդիմութեան: Մեր սերունդը որքանո՞վ կը գիտակցի այն ճակատագրական, վերեւ նշուած կամուրջի դերին, որ վերապահուած է իրեն եւ ի՞նչ աշխատանք կը տանի այդ ուղղութեամբ:

Շատ հաւանաբար ամէն մէկ սերունդի դիմագրաւած մեծագոյն մարտահրաւերներէն մին է կենդանի երկխօսութեան ստեղծումը երեք եւ կրտսեր սերնդակիցներու հետ: Ամէն մէկ սերունդ, զինք յուզող հարցերն ու տազնապները սովոր է քննարկել իր սերունդի անդամներուն հետ, չի յաջողելով երեցն ու կրտսերը ներգրաւել այդ հարցերուն լուծման որոնումներու գործընթացին մէջ: Ասիկա մեծապէս կը դանդաղեցնէ լուծումներ գտնելու գործընթացը ու հետեւաբար տուեալ հաւաքականութեան յառաջխաղացքը: Ի՞նչու համար օրինակ, քսան տարեկան երիտասարդը պիտի երկար ժամանակ յատկացնէ ինքնորոյն որոնելու իր համայնքին վերաբերող տուեալ հարցի մը լուծումը, ու չ'օգտուի վաթսուն տարեկան իր երեցի փորձէն, որ արդէն անցած է նոյն ճանապարհէն ու գտած լուծումը: Դեռ չենք խօսիր աշխարհով մէկ սփռուած մեր համայնքներուն միջեւ երկխօսութեան մարտահրաւերին մասին: 1975ին պայթած Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմը իր ավերը գործեց տեղույն հայկական համայնքին վրայ: 2011էն ի վեր Սուրիոյ հայկական համայնքն է, որ կ'ենթարկուի նմանատիպ ավերումի: Ի՞նչ կ'ընէ աշխարհասփիւռ հայութիւնը օգնութեան հասնելու սուրիահայ իր հայրենակիցներուն: Յարդ ամուռած քայլերը մեզի կը թելադրեն, որ չենք հասկցած աղէտի տարողութիւնն ու ահազանգային դրութիւնը եւ դաս չենք քաղած լիբանանեան փորձառութիւնէն:

Եթէ մենք կարենանք ստեղծել միջավայր մը եւ կամ հիմնարկ մը, ուր կարելի կը դառնայ նշուած երկխօսութեան անցկացումը, ազատ, անշահախնդիր, ու մասնագիտական մակարդակի վրայ, ապա մեծապէս նպաստած կրնանք ըլլալ մեզ տազնապեցնող հարցերու լուծման ու մեր յառաջխաղացքին: Այս մէկը յոյժ կարեւոր անհրաժեշտութիւն մըն է մանաւանդ ներկայիս, երբ խրամատը մեր սերունդին ու համացանցի յեղափոխութեան ծնունդ նոր սերունդին միջեւ տակաւ կը լայննայ: Ի՞նչպէս կրնանք ներդաշնակել ու շաղկապել այս երկու աշխարհայեացքները յօգուտ մեր

ազգի ապագային: Ներկայ դրությամբ իսկ, հազուադիպ քսան տարեկաններ պիտի կարդան այս տողերը, իսկ մի քանի տասնամեակ ետք, երբ մեր սերնդակիցներն ալ հեռանան կեանքի ասպարեզէն, ա'լ կարդացող պիտի չի մնայ: Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կարենանք մեր կեանքի փորձառութիւնը փոխանցել յաջորդ սերունդներուն: Խրիմեան Հայրիկի «պապիկ»ը կը հաւատար, որ «թռնիկ»ը պիտի կարդար իր խրատները: Այսօր, հայերէնով գրող քանի՞ հայր կը վայելէ հրճուանքն ու մխիթարութիւնը կարդացուելու իր իսկ զակին կողմէ: Ու դեռ չենք համարձակիր նշել թռնիկը:

Ի՞նչ են մեր սերունդի առաջնահերթութիւնները: Ժամանակը չէ՞ այսպիսի հարցերու հրապարակային լայն քննարկման ու լուծումներու որոնման: Ի՞նչ մնաց կուսակցական վեճերէ ու ձեխարձակումներէ: Ո՞վ կը յիշէ թէ Ապրիլ 24ի յիշատակման հանդեսներուն ո՞վ սկիզբը խօսք առաւ եւ ո՞վ վերջը: Կամ քանի՞ դրօշակ պարզուեցաւ այս կամ այն կուսակցութեան կողմէ: Ի՞նչ շահեցանք եղբայրասպան արիւնայեղումներէ:

Ի վերջոյ, ի՞նչ արժեքներ, ի՞նչ լաւ բան պիտի տանք գալիք սերունդներուն ու պատմութեան: Եւ ի՞նչպէս:

